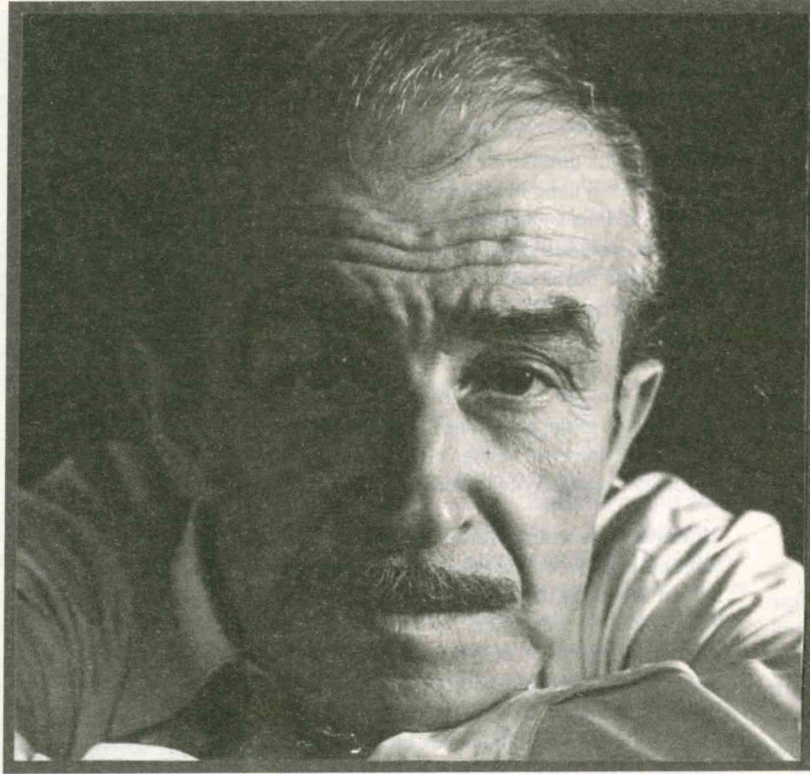

Regiman DENİZ
regimandeniz@gmail.com

BEREKETLİ TOPRAKLARIN ASİ YAZARI

Orhan Kemal, kanlı canlı ekmek kavgası peşinde, gerçekçi karakterleriyle yalnızca Türk edebiyat tarihinde değil sinema tarihinde de önemli bir yere sahip. Kemal, yüzlerce senaryo yazmış olsa da bunların büyük kısmı bilinmiyor; çünkü Kemal'in Komünizm propagandası yapma gerekçesiyle 5 yıllık hapis geçmişi, yazarlığında önemli bir engel teşkil etti. Sinemacılar filmlerinin sansüre uğrayacağı çekincesiyle senaryolarında "Orhan Kemal" ismini kullanmıyor, filmin jeneriğinde O'nun yerine farklı isimler kullanıyorlardı. Şu anda ise birçok iletişim fakültesinde O'ndan yadigâr, 1963 yılında ilk basımı yapılan senaryo yazarlığı kitabı okutuluyor.

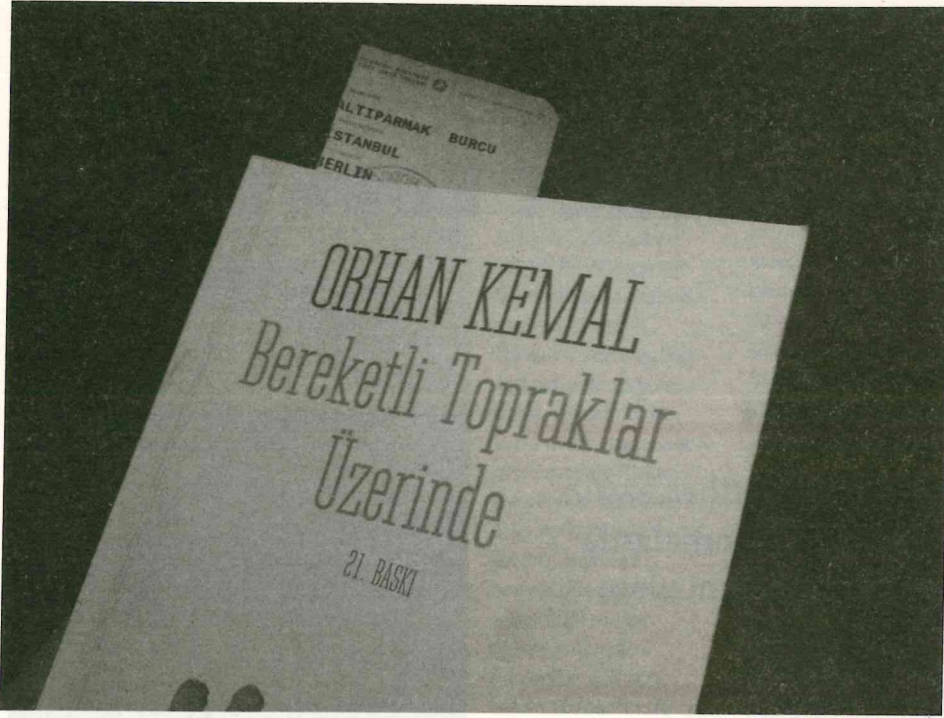
Orhan Kemal, eserlerinde hep yoksul insanları, işçileri, yaşam koşullarının zorluklarını anlattığı gerekçesiyle 1956 yılında kovuşturulmaya uğrar. Yargıç Orhan Kemal'e bu durumun nedenini sorar. Kemal; "Ben gerçekçi bir yazarım. En iyi bildiğim konuları anlatırım. Varlıklı yurt-

taşların yaşayışlarını bilmiyorum, nasıl yaşadıklarından haberim yok" der ve davadan beraat eder.

Orhan Kemal, toplumsal gerçekçi yönü kuvvetli bir yazar. Bunun en önemli nedeni ise, yaşadığı zorluklar, arkadaşlarından gördükleri, ekmek kavgası. Kendi otobiyografik roman dizisi Küçük Adamın Notları'nda da bir anlamda kendi sıkıntılarını, yaşadıklarını aktarır. Birçok romanı beyaz perdeye de yansıtılmıştır. 72. Koğuş, Küçük Hanım'ın Çiftliği, Murtaza, Gurbet Kuşları, Kaçak, Bekçi, Eskici ve Oğulları, Devlet Kuşu, Avare Mustafa gibi pek çok romanının senaryosu hazırlanmış kitapların dünyaya aktarılmış, aynı zamanda dizi ve oyunlara dönüştürülmüştür.

BEREKETLİ TOPRAKLARA GEÇİŞ

Kemal, yaşadığı dönemin toplumsal yapısını, 1945-1960 yılları arasında yaşananları, hızlı kapitalistleşme sürecini gözler önüne seriyor. Bu anlamda en değerli eserlerinden biri ise, Bereketli Topraklar Üzerinde. Roman, ilk olarak 1953 yılında Dünya gazetesinde tefrika edildi. 1954'te ilk baskısı yapıldı. 1979'da ise, Erden Kıral Yönetmenliğinde, aynı isimle beyaz perdeye de aktarıldı. Polar ve Irmak Film'in yapımcılığını üstlendiği filmin senaryosunda, Erden Kıral ve Tuncel Kurtiz'in isimleri bulunuyor. Filmin başrol oyuncularını ise Yaman Okay, Erol Demiröz, Erkan Yücel, Tuncel Kurtiz, Nur Süreç, Bülent Kayabaş'tan oluşuyor. Romandaki diyalogların neredeyse birebir kullanıldığı film; kitabın dünyasından uzaklaşmadan, çok farklılık arz etmeden izleyiciyle buluşuyor.

Bereketli Topraklar Üzerinde; geçimini sağlayabilmek amacıyla köyünden kalkıp Çukurova'ya çalışmaya gelen üç gencin (Pehlivan Ali, İflahsızın Yusuf, Köse Hasan) hikâyesi. Eserde, karakterler üzerinden, bütünden kopmadan fabrika ve tarım işçilerinin durumu da aktarılıyor.

Filme; göçü anlatan tren yolculuğuyla giriş yapılıyor. Trenin penceresinden Çukurova; tarlalar, işçiler, iş makineleri görülüyor, dış ses ise Çukurova'yı anlatıyor:

"Gök masmavi, kırmızı topraklar yemyeşildir!

Çukurova'nın bereketli toprağına dört kilo çiğit at, seksen kilo pamuk versin.

Çukurova insanına, peygamberler kitaplar dolusu sabır, tevekkül, kanaat

getirmiştir. Allah adına!

Kitap öyle söylemiştir, şükredecek, kendinden yukardakine değil aşağıdakine

bakacaksın. Her baktığında şükredeceksin.

Çukurova insanına, peygamberler kitaplar dolusu sabır, tevekkül, kanaat

getirmiştir. Allah adına!

Öseler bile ne? Öte dünya vardır, Birer kuş gibi uçacaklardır Cennet-i Ala'ya.

Cennet-i Ala'da yağdan, baldan dağlar, süttен ırmaklar..."

Üç arkadaş, fabrika sahibi olan hemşerilerine güvenerek, iş bulacaklarına kesinlikle inanarak gelirler Çukurova'ya. Gerçekten de kuyruk kuyruk iş bekleyen diğer çalışanların önüne geçerek çalışmaya başlarlar fabrikada. Ama işler yolunda gitmez. Büyük şehrin hayatıyla, köy hayatı arasında çok büyük farklılıklar vardır. Rüşvetle tanışır. Ekmek kavgası uğruna birbirlerinden uzaklaşırlar.

Filmde, yalnızca geçim derdi değil, daha rahat bir yaşam uğruna kadın-erkek ilişkilerindeki bozulmalar, cinselliğin ön plana çıkması da konu ediliyor. Bu plandan uzaklaşmaya ve duygusal bir boyuta geçmeye çalışan Pehlivan Ali'nin yaşadığı dramı, Köse Hasan'ın fabrika soğuşuna dayanamayıp yakalandığı hastalıktan kurtulamaması da izleyicileri hüzünlendiriyor.

ADALETİ SORGULUYOR

Pehlivan Ali'nin çalıştığı tarım alanında işçilere taşlı bulur pilavı ve kurtlu ekmek veriliyor. İrgatbaşı ve Usta ise etli fasulye, taze etmek yiyor. Bu örnek gibi işçiler ve onları yönetenler arasındaki şartların dengesizliği, bu adaletsizliğe karşı çıkarınların cezalandırılması ve sonucunda yaşananlar eserin gidişatını belirliyor.

Çok uzun çalışma saatleri ve kötü yemekleri eleştiren Zeynel, işçilerin gözünü açtığı için patron ve İrgatbaşı tarafından sevilmiyor ve işine son veriliyor. Zaten bir kişinin yapabileceği işin iki katını yapmak zorunda olan işçiler, harmanın bir haftaya kadar kalkmasını isteyen patronun baskısıyla daha da fazla çalışmaya başlıyor. Keskin dişleriyle tehlikeli olan Patoz makinesinin başına Ali geçiriliyor ve korkunç iş kazası...

Kötü çalışma şartları, işçilerin hor görülmesi, iş kazaları gibi olumsuz öğeler üzerinden eser şekillense de Orhan Kemal karakterleri anlatırken, onların umut, sevgi dolu, hayat dolu yönleriyle ele alıyor. Kahramanlar, tüm bu olumsuz koşullarda dahi içlerindeki sevgiyi, umudu kaybetmiyorlar. Filmin sonunda ise, keskin bir final yok, gidişat izleyicinin hayal gücüne bırakılıyor, belki de bu yüzden eserle konuyla çok fazla içli dışlı olunuyor ve izleyici ya da okuyucu eserin atmosferinden çok uzun bir süre çıkamıyor...

53